

KS. RYSZARD KAMIŃSKI

INSTYTUT TEOLOGII PRAKTYCZNEJ W MONACHIUM

1. POWSTANIE I ORGANIZACJA INSTYTUTU

Powojenne dzieje teologii pastoralnej na Uniwersytecie w Monachium można podzielić na dwa okresy. Datę podziału stanowi termin powołania do życia Instytutu Teologii Praktycznej w 1975 r.

Pierwszy okres obejmuje lata 1947-1975. W tym czasie teologia pastoralna stanowiła sekcję Wydziału Teologicznego, w ramach której wykładano teologię pastoralną, liturgikę, katechetykę i pedagogikę oraz homiletykę. Prace badawcze prowadzono w ramach trzech seminariów naukowych: teologii pastoralnej, liturgiki oraz katechetyczno-homiletycznego.

Drugi okres obejmuje lata działalności Instytutu Teologii Praktycznej, od jego powstania aż do chwili obecnej. W 1975 r. sekcja teologii pastoralnej otrzymała prawa Instytutu Teologii Praktycznej. Odtąd Instytut działa i rozwija się w ramach Wydziału Teologicznego, obejmując trzy specjalizacje: teologii pastoralnej, liturgiki i pedagogiki religii. Po roku swego istnienia Instytut przeszedł reorganizację. Od 1976 r. w miejsce specjalizacji wprowadzono katedry: Teologii Pastoralnej, Liturgiki i Pedagogiki Religii. Katedrą Teologii Pastoralnej kieruje prof. H. Schiling, a jego współpracownikami są: dr H. Brosseder i dr E. Schulz. Katedra Liturgiki po odejściu prof. Düriga w 1975 r. jest dotąd nieobsadzona. Katedra Pedagogiki Religii jest prowadzona przez prof. E. Feifela, którego współpracownikami są dr J. Werbick, L. Ilg i W. Schäffer. Instytut Teologii Praktycznej współpracuje z innymi instytutami uniwersytetu i katedrami różnych specjalizacji w realizowaniu programu studiów pastoralnych.

2. ZADANIA INSTYTUTU

Zadania Instytutu są wielorakie i mają różnorodny zasięg problemowo-założeniowy: Instytut przygotowuje nowych pracowników i specjalistów i wnosi wkład w odnowę posoborowego duszpasterstwa; prowadzi prace badawcze nad teorią i historią różnych form duszpasterstwa; w świetle własnych badań oraz osiągnięć nauk pomocniczych wypracowuje zasady duszpasterstwa ogólnego i różnych form duszpasterstwa specjalistycznego; przygotowuje specjalistów i działaczy dla różnych dziedzin praktycznej działalności Kościoła, np. świeckich asystentów pastoralnych, kierujących różnymi formami duszpasterstwa specjalistycznego, caritasu czy dyplomowanych katechetów.

3. PROBLEMATYKA WYKŁADÓW, ĆWICZEŃ I SEMINARIÓW PROWADZONYCH NA INSTYTUCJI
TEOLOGII PRAKTYCZNEJ

Wykłady w ramach Katedry Teologii Pastoralnej obejmują następujące zagadnienia: fundamentalne problemy teologii pastoralnej; duszpasterstwo w kontekście sekularyzacji i procesów

„odkościelnienia” chrześcijaństwa; uwarunkowania, możliwości i zasadnicze problemy duszpasterstwa współczesnego; zagadnienie starości i starzenia się jako determinanty kościelnej działalności; śmierć, pogrzeb i żałoba jako problem teologiczno-pastoralny i wezwanie dla duszpasterstwa wspólnoty; aktualne problemy grupowego i indywidualnego duszpasterstwa.

W ramach ćwiczeń prowadzonych przy katedrze teologii pastoralnej porusza się zagadnienia pomocy duszpasterskiej osobom chorym, umierającym i osobom po wypadku (z praktyką w terenie); duszpasterstwa osób starszych (z obserwacją uczestniczącą podczas wycieczek do domu starców); religijnego wychowania dzieci; rozmowy duszpasterskiej przed udzieleniem sakramentu chrztu we wspólnocie (z wycieczką do ośrodków wzorcowych); kościelnej publicystyki i udziału Kościoła w środkach masowego przekazu; duszpasterstwa chorych; modeli wspólnot i wspólnot istniejących w regionie monachijskim (z odwiedzeniem centrów); przebiegu i analizy indywidualnej rozmowy duszpasterskiej; modeli duszpasterstwa wielkomińskiego w przeszłości i obecnie.

Seminarium naukowe z teologii pastoralnej koncentruje się na tematyce samowychowania w grupie (we wspólnocie) jako środka formacji duszpasterskiej; wprowadzenia i doskonalenia się w poradnictwie duszpasterskim; problematyce pastoralnej ostatniego synodu niemieckiego; relacjach zachodzących pomiędzy urzędem kościelnym a posługą duszpasterską.

Wykłady w zakresie katedry pedagogiki religii dotyczą duszpasterstwa młodzieży; teorii i praktyki kościelnego przepowiadania; teorii i praktyki nauczania religii; relacji zachodzących między wiarą a wiedzą.

Na ćwiczeniach w ramach Katedry Pedagogiki religii porusza się zagadnienie interakcji zachodzących pomiędzy uczniem a nauczycielem podczas nauczania religii; celu i treści nauczania religii; metod i środków nauczania religii; katechezy dzieci i młodzieży we wspólnocie; teorii i praktyki głoszenia słowa Bożego; przykładów przepowiadania.

Przedmiotem seminarium z pedagogiki religii są zagadnienia pokuty i sakramentu pokuty w życiu młodych chrześcijan; społeczno-pedagogiczne i terapeutyczne zadania nauczania religii; podręcznika do nauczania religii jako odbicia dowartościowania wychowania religijnego; postaw, treści i form etycznego wychowania.

4. KIERUNKI BADAŃ NAUKOWYCH INSTYTUTU

Badania naukowe Instytutu od chwili jego powstania do dziś zmiernają w kilku różnych kierunkach. Pierwszy z nich to wypracowanie teologicznych zasad duszpasterstwa, z wyakcentowaniem zasady wspólnotowej. Bez tych podstaw teologicznych duszpasterstwo staje się zwykłą techniką pastoralną. Badania te uwzględniają szeroki kontekst historyczny rozwoju poszczególnych form duszpasterstwa. Szczególny akcent kładzie się na opisanie już istniejących i określenie możliwych do zrealizowania modeli wspólnotowych. Sporo miejsca poświęca się wychowaniu członków grupy religijnej do życia wspólnotowego oraz przygotowaniu animatorów do prowadzenia małych grup.

Drugi kierunek badań koncentruje się na aktualnych formach formacji religijnej osób dorosłych, młodzieży i dzieci.

Trzeci kierunek związany jest z duszpasterstwem specjalnym. Chodzi tu o zasady i praktyczne rozwiązania, zwłaszcza w zakresie duszpasterstwa ludzi starych, chorych, umierających i osób po wypadku.

Czwartym kierunkiem badań są problemy dydaktyczne związane z katechizacją i homiletycznym przepowiadaniem słowa. Przedmiotem zainteresowania są tu także zagadnienia identyfikacji z grupą religijną oraz poradnictwo indywidualne.